

Kristiansands-barnehagen

Årsplan
Trollhaugen
barnehage
2023-24

Alle barn og unge skal oppleve at de er inkludert i felleskapet

Fastsatt av samarbeidsutvalget 04.08.23

Innhold

Vår barnehage.....	3
Ny i barnehagen	4
Overganger innad i barnehagen	4
Overgang barnehage – SFO og skole	4
Barnehagens årsplan	5
Felles verdier, retning og fokus - strategiplan for barn og unge	6
Hovedsatsingsområde.....	6
Musikkpå Trollhaugen.....	7
Samarbeid	8
Foreldresamarbeid	8
Taushetsplikt, opplysningsplikt og politiattest	8
Lek og læring i barnehagen	9
Demokrati og barns medvirkning og deltakelse	9
Omsorg og danning	10
Kommunikasjon og språk	11
Mangfold, likestilling og gjensidig respekt	11
Bærekraftig utvikling	11
Livsmestring og helse	12
Barns rett til et trygt og godt barnehagemiljø.....	12
Vurdering og veien videre	14
Viktige datoer å merke seg	14

Vår barnehage

Denne årsplanen skal gi et innblikk i hvordan barnehagen vil jobbe i det neste året og hva vi tenker er viktig å ha fokus på i vårt arbeid for at barna skal trives og utvikle seg. Presentasjon av barnehagen

Trollhaugen sin visjon er; «*En blomstrende hage med lek og læring, der voksne veileder og gir næring*». Alle barn er *ulike og unike!* De er med å gjøre barnehagen fargerik og vakker, på hver sin måte! De ansatte har ansvar for å veilede, motivere, støtte, gi råd og verne om den enkelte. En visjon er et drømmesyn som vi strekker oss etter, slik at hvert barn kan få utvikle seg på best mulig måte! Det skal være godt å være barn og voksen på Trollhaugen! Personalet har jobbet i mange år, og har opparbeidet seg god kompetanse gjennom erfaringsmessig og forskningsbasert kunnskap. De jobber med å skape gode relasjoner mellom barn og voksne. Vi har et grunnleggende syn; hvert menneske er unikt!

Trollhaugen barnehage ble eid og drevet av Sørlandet sykehus fra starten i desember -89 og fram til 01.08.19. Da overtok Kristiansand kommune som eier. Barnehagen har fremdeles prioritet for sykehusansatte til de fleste plassene. Vi har 3 avdelinger, delt inn etter alder: Askeladden har 9 småbarnsplasser for 1-2 åringer. Veslefrikk er «mellomavdelingen» med 13-14 barn fra 2-4 år. På Tyrihans går de eldste, og der er de 18 barn.

Ansatte på Trollhaugen

Askeladden:

Jorunn Wallevik – pedagogisk leder

Elisabeth Sørvig Johansen – pedagogisk leder

Camilla Westermann – assistent

Veslefrikk:

Bente Birgitte Thorsland – pedagogisk leder

Mette Findal Andersen – fagarbeider

Siren Dale Tverå – fagarbeider

Tyrihans:

Helen Merete Fjellvang – pedagogisk leder

Liridon Haxhaj – assistent

Kirsti Torjesen – fagarbeider (80 %)

Vikarer:

Monica Søndergaard Holm, Anja Thunes, Inger Britt Bakstad, Hanne Fåland Kjøstvedt, Grethe Kiledal og Mette Zeiner Ormseth

Besøksadresse: Andreas Kjærsvet 76, 4615 Kristiansand

Postadresse: Trollhaugen barnehage, postboks 4, 4685 Nodeland

Telefonnummer: 91801690 / 99340640

Askeladden: 95119357

Veslefrikk: 95141312

Tyrihans: 95135581

Mailadresser: trollhaugen.barnehage@kristiansand.kommune.no
kjersti.fuglerud.sodal@kristiansand.kommune.no

Ny i barnehagen

Slik vil vi motta barnet ditt i barnehagen vår:

Slik vil vi motta barnet ditt i barnehagen vår: Før sommeren inviterer vi alle nye barn og foreldre på 3 besøk i barnehagen. I tett samarbeid med foreldrene, skal vi legge til rette for at hvert barn får en trygg og god start i barnehagen. Vi skal tilpasse rutiner og organisere dagen slik at barnet får tid til å bli kjent, etablere trygge relasjoner og knytte seg til personalet og til andre barn. Alle barn er ulike, og tilvenningen må skje i forhold til det enkelte barns behov og i barnets tempo. Det er viktig med tett dialog med foreldrene, og skape trygghet og forutsigbarhet for barnet. Vi har foreldreaktiv tilvenning til barnehagen, noe som betyr at foreldre er med den første uken i barnehagen. Se kommunens rutine; Det er viktig å opptre som omsorgsfulle, varme og tydelige voksne som tar valg for barna. Vi har positiv erfaring med at barnet har korte dager i begynnelsen, og at dette økes opp de første ukene. I og med at mange jobber turnus, ønsker vi at foreldrene skal disponere plassen slik de ønsker. Det viktigste er å ta hensyn til barnets beste, og komme fram til gode løsninger. Når barnet starter i barnehagen, har vi tidlig en oppstartsamtale for å avklare forventninger og utveksle nødvendig informasjon. I oppstarten tilpasser vi rutiner og organiserer tid og rom slik at barnet får tid til å bli kjent, knytte seg til personalet og til andre barn.

Overganger innad i barnehagen

Slik vil vi legge til rette for at barn og foreldre får tid og rom til å bli kjent med barna og personalet når de bytter barnegruppe: Alle som skal bytte avdeling, får informasjon om dette på våren. Barna blir snakket med om endringen som skal skje. Veslefrikk-barna kan enkelt gå på besøk «over gangen» til Tyrihans, og det gjør de stadig på våren/forsommeren. Personalet på Askeladden tar med seg barna til avdeling Veslefrikk, blir med på turer og jobber for at barna skal bli kjent med ny avdeling og nye voksne. Det er vanligvis størst overgang fra Askeladden til Veslefrikk, så de ansatte på avdelingen tar mye kontakt med de kommende Veslefrikk-barna på lekeklassen. Vi evaluerer alltid hvordan overgangen har vært, og jobber for å forbedre oss. Før sommerferien har pedagogene overføringsmøter, hvor de går igjennom det som er viktig å vite om barna som kommer til ny avdeling.

Overgang barnehage – SFO/ skole

Slik forbereder barnehagen overgangen til skole for det enkelte barn:

Barn skal ha et sammenhengende læringsløp fra barnehage til SFO og skole. Et samarbeid mellom barnehagen og SFO/ skolen er derfor viktig. Kristiansand kommune har utarbeidet [rutiner for dette samarbeidet](#). Både foreldre og barn deltar i arbeidet for å skape en trygg og god overgang. Barnehagen sender, i samråd med foreldre, et overførings skjema til SFO og skole der også barnet har fått bidra med informasjon. Vi informerer foreldrene om hva vi jobber med det siste året i barnehagen, innhold på Ridderskolen, forventninger som skolen har til barna, SFO, o.l. Barnehager, skoler og SFO i hele kommunen har fått en «overgangssekk». Den har samme innhold, og skal gjøre det trygt og kjent for barna. For å gjøre overgangen så god som mulig gjør vi dette:

- Vi omtaler skolen positivt og med forventning, for å legge grunnlaget for en god skolestart.
- Det viktigste barn lærer i barnehagen før de begynner på skolen, er sosial kompetanse. Hvordan de kan få venner, være en god venn, gi og ta i leken, tilpasse seg, osv. Gode sosiale ferdigheter hjelper barnet til en trygg og god skolestart.
- Det siste året i barnehagen går barna på «Ridderskole». Da er de enten inne på klubbrommet eller ute på tur. På klubbrommet jobber de i arbeidsbøker, tegner, spiller, har høytlesning o.l. De arbeider med ulike temaer, ut fra «Rammeplan for barnehagen», barnas interesser og barnehagens årsplan.

- I siste foreldresamtale på våren, avtaler pedagogisk leder og foresatte hva skolen bør informeres om for å sikre barnet en god skolestart. De ansatte på avdelingen fyller ut «Overføringsskjema fra barnehage til skole». I samtalen blir det gjennomgang av skjemaet, og i samråd med foresatte sendes dette til den skolen barnet skal begynne på.
- Vi forsøker å få til besøk på de ulike skolene/SFO barna skal begynne på. Vi samtaler med barnet om besøket, er det noe vi ønsker å spørre om og vi forbereder barnet på skolestart. I tillegg til besøksdagene, får barn og foresatte invitasjon fra skolene til å komme på førskoledag.
- Alle skoler, SFO og barnehagene bruker innholdet i «overgangssekken» aktivt.
- Ridderskolen deltar på ulike arrangementer, som blant annet Barnas blomsterdag og dukketeater.
- Før sommerferien har vi en fest for skolestarterne, hvor de blir slått til «Riddere av 1. klasse». Dette er på ettermiddagen, og foreldre, søsken og besteforeldre inviteres til å delta.

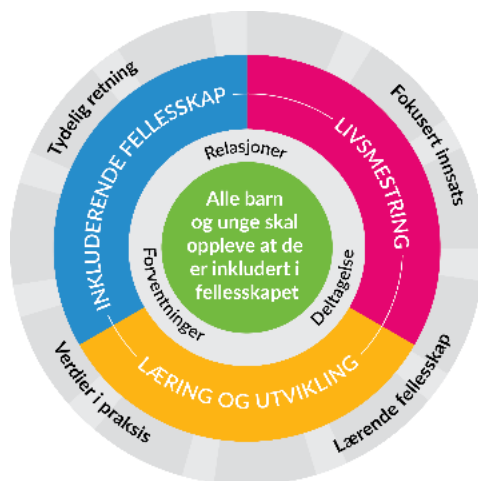
«Kroppen er min» - er et samtaleverktøy som handler om hvordan vi kommuniserer om kropp, grenser, krenkninger, omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep med barna i barnehagen. De eldste barna skal ha 4 egne tema-samlinger; *grenser, hvem bestemmer, hemmeligheter, si det til noen*. (Vi informerer foresatte om dette når det nærmer seg). Alle avdelingene jobber med «kroppen er min», da det er viktig at barn lærer hva som er ok/ikke ok, om egne og andres grenser, om empati, hva de ulike kroppsdelene heter, osv. Dette kan virke forebyggende på alt fra mobbing til skadelig seksuell atferd.

Barnehagens årsplan

Alle barnehager skal utarbeide en årsplan. Denne skal vise hvordan barnehagen jobber i tråd med Rammeplanen og lov om barnehager. Alt arbeid i barnehagen skal gjenspeile [barnehagelovens formål, § 1](#). Årsplanen har en dobbel funksjon, den skal både være et brukbart arbeidsredskap for barnehagepersonalet internt, og den skal dokumentere barnehagens valg og begrunnelser for praksis i forhold til samarbeidspartnere og foreldre. Den skal blant annet vise hvordan barnehagen arbeider med omsorg, lek, danning og læring. Her må også progresjon tydeliggjøres. I tillegg skal det utarbeides planer for kortere og lengre tidsrom og for ulike barnegrupper etter behov.

Felles verdier, retning og fokus - strategiplan for barn og unge

Rammeverket for kvalitet og mestring er en operasjonalisering av Kristiansand kommunes strategiplan for

oppvekst. Rammeverket skal legge føringer for alt arbeid i barn og familie, barnehager og skole. Det gir tydelig retning gjennom formålet, [«Alle barn og unge skal oppleve at de er inkludert i fellesskapet»](#). Det sier noe om hva som skal prege møtet mellom mennesker, om *relasjoner*, *forventninger* og *deltakelse*. Videre peker det på tre fokusområder i oppvekst, *livsmestring*, *inkluderende fellesskap* og *læring og utvikling*. Den ytterste sirkelen peker på prinsipper som skal ligge til grunn for arbeidet i en lærende organisasjon, som barnehagen er. *Lærende fellesskap*, *Verdier i praksis*, *Tydelig retning* og *Fokusert innsats*. Hele rammeverket finner du [HER!](#)

Kjerneverdiene i rammeverket er:

Likeverd - Medvirkning - Anerkjennelse

Alle barn og unge:

- **har en absolutt verdi**
- **vil når de kan**
- **finner mening og deltar**
- **har noe å tilføre fellesskapet**

Hovedsatsingsområde

Barnehagen har på bakgrunn av kartlegging av pedagogisk praksis, prioritert følgende hovedsatsingsområde for neste barnehageår:

Vårt mål er å være en leke-god barnehage og vi har fokus på relasjoner og lek. Vi har holdt på med dette utviklingsarbeidet siden høsten -21, og vi fortsetter dette barnehageåret. Det er de ansatte det handler om, og vi jobber kontinuerlig med å tilegne oss ny kunnskap og å være i utvikling. Alle ansatte må være *påkobla* og til stede! Vi jobber etter disse prinsippene/holdningene:

- Kvaliteten på barnas nære relasjoner, sensitive samspill og følelsen av trygghet, er grunnleggende for barns vekst og utvikling fra fødselen av.
- De gode relasjonene er grunnleggende for sunn psykisk helse, læring og utvikling.
- En positiv relasjon bygger på den voksnes vilje til å bry seg om alle barn, vise interesse for den enkelte og hans eller hennes situasjon, være støttende og ha forventninger om utvikling.
- Barn har rett til å si sin mening i alt som vedrører dem, og deres meninger skal lyttes til og vektlegges.

- Alle handlinger som angår barn, skal først og fremst ta hensyn til barnets beste.
- For å skape trygghet, er det viktig at alle barn har minst en voksen de har tillit til og kan snakke med/søke trøst og nærhet hos.
- Barna skal så raskt som mulig oppleve trygghet i møte med alle ansatte, og det er alltid den voksne som har ansvar for relasjonen.
- Vi skal ha fokus på å bygge trygge, gode og sterke relasjoner mellom barn og voksne i barnehagen.
- Barn trenger sensitive og varme voksne rundt seg, og trygghet er en forutsetning for utforskning, lek og læring. Vi etterstreber å være autoritative voksne, som vil si å være varm og tydelig.
- Relasjoner bygges i stor grad gjennom samspill i lek!
- Lek skal alltid ha en sentral plass i barnehagen.
- Lek er barnets viktigste aktivitet og har en fremtredende plass i barns liv.
- I leken foregår det viktige læringsprosesser, og leken fremmer utvikling på alle områder: språklig, intellektuelt, fysisk, sosialt og emosjonelt.
- I leken styrker og utvikler barnet sin identitet og selvfølelse, de prøver ut og lærer sosiale normer og regler.
- Gjennom lek utvikler barn vennskap, og vennskap og tilhørighet er selve grunnlaget for barns trivsel i barnehagen.
- Alle barn skal oppleve glede, humor, spenning og engasjement gjennom lek.
- Læringsmiljøet skal stimulere og støtte opp om lyst til å leke, utforske, lære og mestre.
- Hverdagene skal preges av god stemning, smil, glede og humor.
- De voksne skal være til stede, inne og ute, og sørge for at alle barn får delta og oppleve et trygt og godt barnehagemiljø.

I tillegg til denne satsingen er det språk, (se *Kommunikasjon og språk*) og kunst og kultur vi vektlegger på en spesiell måte. Musikk har en sentral plass hos oss:

Musikk på Trollhaugen

Hver avdeling jobber med musikk, og da aller helst i små grupper. Målsetningene for barna ved å jobbe på denne måten er:

- Glede, humor, engasjement og fellesskap.
- Gode mestringsopplevelser.
- Vi skal se, møte og favne hvert barn.
- Veksle mellom å lede og å bli ledet.
- Hvert barn skal oppleve en positiv relasjon til de andre i gruppa.
- Barna skal kjenne motivasjon og være intenst oppmerksom og konsentrert.
- Trene på å være i sentrum og å få oppmerksomhet fra andre.
- Unngå fokus på rett og galt, men improvisere å delta ut fra seg selv.
- Visuell og auditiv bevisstgjøring.
- Kjenne på hvordan musikk påvirker oss, og får fram ulike følelser!

Utover musikk i smågrupper, har vi spontansang, «ønskekonsert» og mye sang i samlingsstunder, på turer, osv. Hver fredag formiddag pleier vi å samle alle barna på Trollhaugen til felles sangstund. Da er sangglede og fellesskap i fokus. Dette starter vi opp med så fort alle de nye barna har blitt godt kjent og trygge.

Samarbeid

Barnehagen har mange aktuelle samarbeidspartnere, - som barnevern, pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT), mobilt team, helsestasjon, skoler, Universitetet i Agder etc. Her kan barnehagen hente hjelp og støtte, eller få innspill til sitt arbeid når det er behov for det.

Helsetjenester som omhandler barn, er nå samlokalisert i [Familiens hus](#) der man treffer helsesykepleier, familierapeut, jordmor, fysioterapeuter, barnevernsarbeidere og skolehelsetjenesten. Også barnehagen henvender seg her når det er behov for det. Alle barnehager har fått tildelt en kontakthelsesykepleier som de møter minst to ganger pr. år.

Foreldresamarbeid

Barnehagen skal samarbeide med foreldrene både individuelt og som gruppe. Foreldrenes medvirkning er nedfelt i barnehageloven. Foreldre skal ha mulighet til innflytelse gjennom Samarbeidsutvalg, foreldreråd, foreldremøter og foreldresamtaler. Oppdragelse er ifølge barnekonvensjonen og barneloven foreldrenes ansvar. Barnehagen skal være et supplement til hjemmet. Det er opprettet et eget [foreldreutvalg for barnehager i Kristiansand](#) i tillegg til [FUB nasjonalt](#). Dette er et fellesorgan for alle foreldre med barn i barnehagen i Kristiansand kommune.

Samarbeid om hvert enkelt barn skjer i de daglige møtene og i planlagte samtaler. Alle barnehager skal ha et samarbeidsutvalg som er rådgivende, kontaktskapende og samordnende organ for barnehagen og foreldrene. Samarbeidsutvalget fastsetter barnehagens årsplan.

Taushetsplikt, opplysningsplikt og politiattest

Alle som jobber i barnehagen, er pålagt [taushetsplikt](#) og må skrive under på et taushetsløfte i forhold til informasjon som gjelder barn, foreldre og personalet. Alle som jobber i

barnehagen, må legge fram politiattest. Barnehagen har en lovpålagt [opplysningsplikt til barnevernet](#) som gjelder forhold de blir kjent med der barns helse og utvikling står i fare. Foreldre vil bli umiddelbart informert og involvert i saker som gjelder deres barn, med mindre det dreier seg om vold og overgrep, da har barnehagen plikt til å melde til politiet.

Lek og læring i barnehagen

Barnehagen skal være et sted hvor barns behov for omsorg og lek blir ivaretatt og barndommens egenverdi anerkjennes. Vi skal bidra til at alle barn får en god barndom preget av trivsel, vennskap og lek. Barna skal oppleve et stimulerende miljø som støtter opp om deres lyst til å leke, utforske og lære å mestre. Dette skal blant annet komme til uttrykk i arbeid med **rammeplanens fagområder**. Fagområdene er:

- kommunikasjon, språk og tekst
- kropp, bevegelse, mat og helse
- kunst, kultur og kreativitet
- natur, miljø og teknologi
- antall, rom og form
- etikk, religion og filosofi
- nærmiljø og samfunn

Barnehagen skal bidra til læringsfellesskap der barna skal få bidra i egen og andres læring. Barns lek og medvirkning preger barnehagehverdagen.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til lek og læring:

- Vi skal ta leken på alvor, og gi barna *tid* til å fordype seg i lek.
- Vi er nær barna i lek, og veldig mye på gulvet. Vi veileder og deltar i lek med barn.
- Vi er bevisste på å legge til rette for variert lek, inne og ute.
- Vi tilpasser lekemiljøet på avdelingen gjennom barnehageåret, basert på temaene vi jobber med.
- Vi støtter barna i leken, og hjelper med å finne løsninger for hvordan de kan leke og samhandle på en god måte.
- Personalet skal gi barna lekestøtte, ved å se, lytte, komme med innspill, inspirere, gi rekvisitter, o.l.
- Barna gis støtte og strategier til selv å løse konflikter de står i. Vi veileder og oppfordrer barna til å prøve å løse konflikter selv.
- Ved å dele barnegruppene mye, vil vi at barna skal oppleve å bli sett, anerkjent og å delta aktivt i fellesskapet. Det er ofte barna som deler seg opp i små grupper på eget initiativ, hvor de finner på tema, hvem og hvor de vil leke.
- Vi gir god tid og ro til lek og utforskning.
Se mer under *Hovedsatsingsområde*

Demokrati og barns medvirkning og deltakelse

Vår barnehage skal være et sted som fremmer danning og læring. Barnehagen skal fremme demokrati og være et inkluderende fellesskap hvor barna får anledning til å ytre seg, blir hørt og delta.

Barns medvirkning handler først og fremst om en holdning hos de voksne i relasjonen med barn. Barn skal bli møtt som et selvstendig menneske. Uavhengig av alder og forutsetninger skal barn få erfare at deres stemmer blir lyttet til. Vi skal sørge for at barnas erfaringer og synspunkter får innflytelse på det som skjer i barnehagen.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til demokrati og medvirkning:

- Alle barn skal oppleve seg som en betydningsfull deltager i fellesskapet, og de skal kjenne på vennskap og føle seg inkludert i leken. De voksne skal spørre og observere barna, for å sikre at hvert barn opplever det.
- Alle skal møtes med anerkjennelse for den de er, og oppleve at de har noe å tilføre fellesskapet.
- Vi tar vare på barnas initiativ ved å lytte til hva de sier og hjelper dem med å finne egne løsninger.
- Vi gir barna tid og mulighet til å skape sin egen hverdag ut ifra deres egne ønsker og behov.
- Vi er avventende og gir barna tid til å finne ut hva de vil leke. Vi gir tips og ideer når det er naturlig.
- Vi legger til rette for at barna kan ta selvstendige valg i løpet av barnehagehverdagen, og at de medvirker både i lek og i rutinesituasjoner.
- Ansatte deltar aktivt i lek og aktiviteter og følger opp barnas innspill.
- Når barn viser omsorg og gjør positive handlinger mot andre, anerkjenner vi barnet og løfter fram det gode.
- Vi reflekterer sammen og stiller åpne spørsmål. Lar barna komme med løsninger eller innspill til hva vi kan gjøre.
- For å fange opp hvordan barna trives, hva de er opptatt av, osv. skal barna på Tyrihans delta på Barnehagetrivsel.no. (Barn og foreldre må samtykke til at vi gjennomfører intervjuene).
- Vi velger temaer gjennom året, basert på barnas egne interesser og det de er opptatt av.
- De ansatte fordeler seg i ulike rom; observerer, veileder, støtter og deltar.

Omsorg og danning

Barnehagen skal legge til rette for omsorgsfulle relasjoner preget av tillit, nærvær, varhet og trygghet. Barn skal få omsorg av voksne og andre barn, og samtidig øve seg på selv å gi omsorg. De voksne skal veilede barn og hjelpe dem i spenningen mellom sosialisering i gruppen og ivaretagelse av de individuelle behov.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis i forhold til omsorg og danning:

- Vi skal møte alle barn med åpenhet, varme, trygghet og interesse, og vise omsorg for hvert enkelt barn.
- Ansatte skal støtte og oppmuntre barna til å vise omsorg for andre og til selv å kunne ta imot omsorg.
- Vi skal bidra til at barna kan utvikle tillit til seg selv og andre.
- Vi støtter barnas aktivitet, engasjement og deltakelse i fellesskapet.
- Personalet skal synliggjøre og verdsette ulike behov, meninger og perspektiver i fellesskapet.
- Vi skal utfordre barnas tenkning og invitere dem inn i utforskende samtaler.

Kommunikasjon og språk

Vår barnehage skal være et sted som fremmer barns kommunikasjon og språkutvikling i omgivelser der voksne er bevisst sin rolle som språklige forbilder. Barnehagen arbeider systematisk med å utvikle barnehagens språkmiljø i forhold til språkstandard for barnehagene i Kristiansand. Språkarbeidet inngår blant annet i barnehagens arbeid med fagområdene.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis i forhold til kommunikasjon og språk:

- Vi leser bøker for alle barna. Mye lesing foregår i grupper med barn.
- Vi synger og bruker rim, regler og ulike tekster på forskjellige språk og dialekter – slik at barna opplever å være en del av et språklig mangfold.
- Vi oppmuntrer barn til å være bevisst sitt eget morsmål, og deler ord og sanger med hverandre på språkene og dialektene som er representert på avdelingen.
- Vi er tydelige språkmodeller, stiller åpne spørsmål og gir barna mulighet til å fortelle.
- Vi jobber for at alle barn er med i hverdagsamtaler – hver dag! I lek, ved måltider, i garderoben, inne og ute.
- Alle skal bli hørt og få taletid.
- Barna skal daglig «bades» i språk! Vi snakker om hva vi gjør, benevner ting, osv.

Mangfold, likestilling og gjensidig respekt

Vår barnehage skal være et sted som fremmer vennskap og fellesskap. Barna skal oppleve å være en betydningsfull person i fellesskapet. Barn og voksne har en absolutt verdi. Barnehagen skal være preget av åpenhet og raushet der mangfold brukes som en ressurs. Barnehagen skal blant annet gjennom fagområdene jobbe med mangfold, likestilling og gjensidig respekt.

Vi valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til mangfold, likestilling og gjensidig respekt:

- Vi er nysgjerrige sammen med barna og snakker positivt om likheter og forskjeller.
- Vi anerkjenner barna gjennom ord, holdninger og handling. De skal møtes med åpenhet og respekt. Vi skal motvirke alle former for diskriminering og fremme nestekjærlighet.
- Vi synliggjør mangfoldet på avdelingen på en måte som gjør at barna får en opplevelse av at de og deres familie er betydningsfulle for fellesskapet. Vi snakker om ulike land, språk, vi ser på kart, flagg, o.l.
- Alle barn skal oppleve at de har *sin* plass i barnegruppa, og kan få være den de er.
- Vi deltar på «En by for alle», som kommunen arrangerer i uke 6. Da har vi et spesielt fokus på mangfold og likeverd.
- Vi er opptatt av *vennskap*, og snakker mye om venner og hva det vil si å være en venn.
- Alle skal vite at: *du er god nok som du er!*

Bærekraftig utvikling

Vår barnehage skal være et sted som fremmer omsorg for verden vi lever i både her og nå og i fremtiden. Barna skal oppleve verdien av å ta vare på seg selv, andre og naturen. Barnehagen skal legge grunnlaget for barns

evne til å tenke kritisk, handle etisk og vise solidaritet. Gjennom fagområdene skal barnehagen jobbe med bærekraftig utvikling. Alle barnehager og skoler i kommunen skal i løpet av våren- 24 bli Miljøfyrtårn-sertifisert. En miljøsertifisering viser at barnehagen tar grep og omsetter ideer om miljø og bærekraft til praktisk handling. Først og fremst bidrar det til at barna blir klima- og miljøbevisste gjennom at miljø blir enda sterkere vektlagt i hverdagen, og for det andre bidrar det til at virksomheten blir mer bærekraftig,

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til bærekraftig utvikling:

- Ansatte er bevisste hvordan barnas holdninger til naturen kan utvikles gjennom å være i naturen og bli glad i den.
- Ansatte gir barna erfaringer med planting og følger prosessen fra frø til spire og til ferdige planter. Dette gjør vi f.eks. i kjøkkenhagen, hvor vi blant annet dyrker poteter.
- Ansatte viser barn at vi tar vare på og reparerer ting som går i stykker.
- På våren har alle barn og ansatte dugnad på lekeplassen, hvor vi jobber sammen for å gjøre lekeplassen fin.
- Ansatte og barn rydder søppel i naturen og viser respekt for plante- og dyreliv.

Livsmestring og helse

Vår barnehage skal være et sted som fremmer livsglede, humor, undring og medopplevelser, vi skal legge til rette for at barna blir robuste og trygge, og kjenner tilhørighet til barnehagens sosiale fellesskap.

Barna skal oppleve å mestre sine hverdager og liv, i trygge omgivelser med rom for utforskning og sunne helsevaner. Barnehagen skal jobbe med livsmestring og helse blant annet i møte med rammeplanens fagområder.

Vi har valgt følgende punkter for refleksjon over egen praksis knyttet til livsmestring og helse:

- Vi skal støtte barna i å mestre medgang og motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.
- Vi jobber med respekt for andres grenser. Lytte og handle når barn sier *nei* eller *stopp*.
- Barna skal oppleve tillit og trygghet til å dele vonde erfaringer og opplevelser med trygge voksne.
- I barnehagen legger vi til rette for barns behov for ro, hvile, bevegelse og aktivitet.
- Vi hjelper barna å regulere og sette ord på følelsene sine ved å bekrefte og veilede.
- Vi roser barna og oppmuntrer dem til å mestre selv.
- Vi reflekterer jevnlig rundt endringer i barns atferd.
- Vi er bevisste vårt ansvar for å skape god stemning i barnehagen med humor, godt humør og omsorg for alle.

Barns rett til et trygt og godt barnehagemiljø

Et godt leke og læringsmiljø omfatter alle deler av det psykososiale miljøet, som vennskap, inkludering og forebygging av krenkelser, trakassering, vold og mobbing. Barnehagen skal ha nulltoleranse for alle typer krenkelser. De ansatte har aktivitetsplikt, jfr § 41,42 og 43 i barnehageloven, til å følge med, melde fra,

undersøke og sette inn tiltak. Kristiansand kommune har utarbeidet en felles [veileder for arbeidet med trygt og godt barnehagemiljø](#).

Slik vil vår barnehage jobbe med å forebygge, avdekke, stoppe, håndtere og følge opp mobbing i tråd med barnekonvensjonen og verdiene i Rammeplanen:

Vi har alltid fokus på holdninger og handlinger ansatte viser i forhold til barna. Alle ansatte har ansvar for å observere og følge med på at alle barn har et trygt og godt læringsmiljø. Når vi oppdager at det oppstår gjentakende utfordringer i lek eller rutinesituasjoner for et barn eller en barnegruppe, tar vi det opp på avdelingsmøte og eventuelt ledermøte. Barnehagen har 2 PA-grupper, som jobber med pedagogisk analyse. Disse gruppene jobber med å belyse barnehagens læringsmiljø, og har fokus på hvordan de voksne kan gjøre nødvendige endringer for å tilrettelegge, organisere og møte barna på en bedre måte. I PA-gruppene bestemmes tiltak, som hele personalet er forpliktet til å jobbe med.

Vi griper inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelsers. Dersom vi får melding om, eller oppdager at et barn blir krenket, gjør vi observasjoner, bruker undersøkelsesskjema og vi lager en aktivitetsplan, (beskrevet i *kommunens veileder*).

På høstens foreldremøte informerer vi foresatte om barnehagens inkluderingsverdier og våre forventninger til samarbeid om barnas beste. Vi sørger for at både personalet og foreldrene er godt kjent med §41, §42 og §43 i barnehageloven, som omhandler *nulltoleranse, forebyggende arbeid og aktivitetsplikt*.

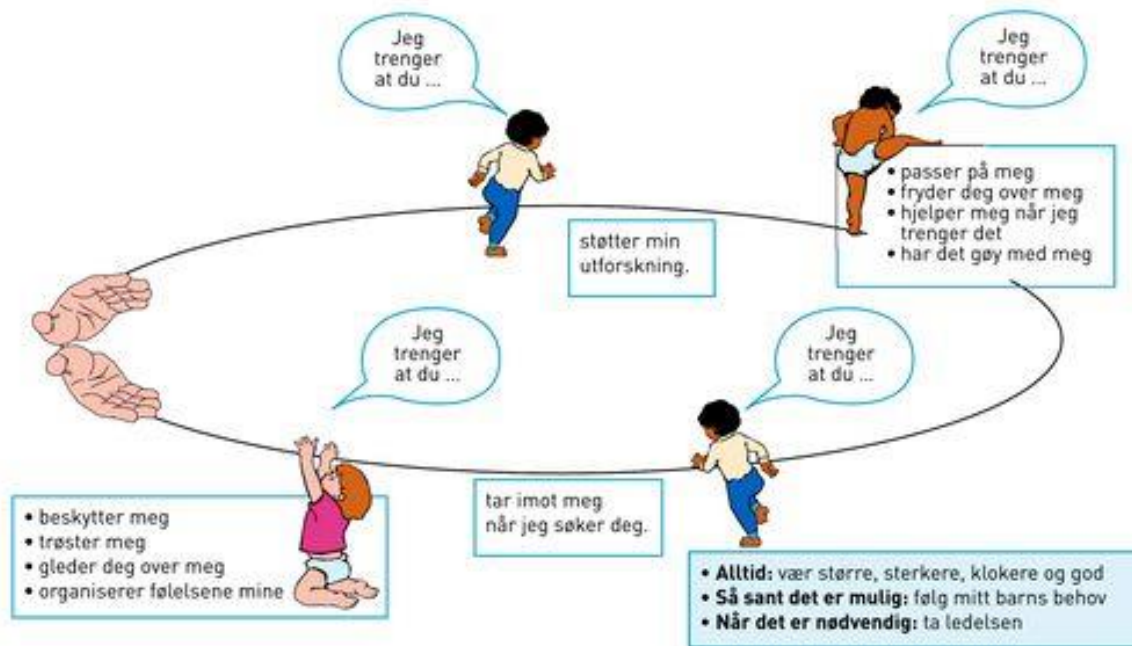
Vi jobber jevnlig med arbeidsmiljøet på Trollhaugen, for å skape et trygt og godt læringsmiljø for barna. Vi er bevisst vårt ansvar som rollemodeller, og viktigheten av å ha et godt kollegialt samarbeid.

- Barnehagen har et års-hjul, som beskriver når og hvordan vi skal jobbe med *Barns rett til et trygt og godt barnehagemiljø*.
- Alle ansatte skal kjenne til aktivitetsplikten når et barn ikke har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø; forebygge, følge med, gripe inn, melde ifra, undersøke og sette inn tiltak.
- Vi arbeider systematisk med holdninger og forståelser av barns uttrykk, gjennom pedagogisk dokumentasjon og pedagogisk analyse.
- Systematisk arbeid med barnesamtaler og foreldredialog. Vi trenger hverandre for å fange opp dersom barn ikke opplever et trygt og godt barnehagemiljø.
- Vi har rutiner og prosedyrer for konflikthåndtering med utgangspunkt i de 4 kjerneverdiene som skal prege barnehagekulturen; likeverd, anerkjennelse, deltakelse og tilhørighet. Disse verdiene skal føre til at barnehagen preges av gode relasjoner, positive forventninger, deltakelse og mestring.
(Handlingsveilederen)

Trygghets sirkelen

Foreldre med fokus på barnets behov

© 2000 Cooper, Hoffman, Marvin, & Powell

Vurdering og veien videre

Hovedmålet med vurdering er å sikre at alle barn får et tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Vår barnehage arbeider kontinuerlig med vurdering blant annet gjennom pedagogisk analyse i egne grupper, der hele personalet deltar. Gjennom å reflektere over egen praksis, er målet å utvikle kvaliteten på tilbudet til beste for barna. Barnehagens arbeid med planlegging og vurdering skal ses i lys av valgt område for utvikling/hovedsatsningsområde.

Når barnehagen gjennom året jobber med refleksjon over egen praksis, bidrar dette til egenvurdering. Vi tar utgangspunkt i punktene som er skissert under hvert tema i årsplanen. Progresjonen vil kontinuerlig evalueres i lys av disse. Dette for å sikre at barnehagen gjennom året legger til rette for at alle barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter.

Progresjon i barnehagens innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø

Vi tar utgangspunkt i punktene for egenvurdering som er skissert under hvert tema i årsplanen. I vurderingsarbeidet spør vi oss: Hvordan kommer progresjon til uttrykk i vår praksis når det gjelder «pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø»? (Rammeplanen, 2017, s.44)

Pedagogisk dokumentasjon

Pedagogisk dokumentasjon skiller seg fra ordinær dokumentasjon ved at den bidrar til kritisk refleksjon over praksis. Når barnehagen arbeider med egenvurdering og progresjon kan den pedagogiske dokumentasjonen være et verdifullt utgangspunkt for felles refleksjon og samtaler om arbeidet, som kan danne grunnlag for å utvikle stadig bedre praksis.

Plan for arbeidet

I denne årsplanen har vi skissert noen punkter for refleksjon over egen praksis innenfor viktige områder i barnehagens tilbud. Disse punktene skal brukes i barnehagens vurderingsarbeid og i tillegg sikre progresjon. Med utgangspunkt i disse skal personalet i fellesskap vurdere egen praksis. Dette skal ligge til grunn for videre arbeid, læring og utvikling av et stadig bedre barnehagetilbud.

Slik vil vi jobbe med vurdering og progresjon:

Barnets trivsel og allsidig utvikling skal observeres og vurderes fortløpende med utgangspunkt i barnets individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov (Rammeplan for barnehagen, 2017, s. 39). Personalet jobber systematisk for å gi alle barn et godt læringsmiljø, ved å sette et kritisk blikk på egen praksis. Når vi evaluerer praksis, har vi fokus på den ansattes rolle. Vi veileder hverandre på hvordan vi kan bedre læringsmiljøet rundt enkeltbarn og grupper av barn. Ut ifra dette arbeidet, skapes en progresjon i barnehagens innhold. Evaluering og endring av egen praksis gjøres kontinuerlig gjennom arbeid i PA grupper, på avdelingsmøter, personalmøter og på planleggingsdager

Viktige datoer å merke seg:

04.09: Planleggingsdag

18.09: Foreldremøte

20.10: Planleggingsdag

27.10: Trollfest, (for barna)

30.11: Lyktefest kl. 07.30 på lekeplassen, (med søsken og foreldre)

13.12: Lucia, (kl. 08.00, med foreldre)

15.12: Nissefest, (for barna)

02.01: Planleggingsdag

09.02: Karneval, (for barna)

19.02: Planleggingsdag

12.03: Barnehagedagen, (for barna)

10.05: Planleggingsdag

16.05: 17. maifeiring i barnehagen, (for barna, og de foreldrene det passer for)

28.05: Fotografering

11.06: Sommerfest, (for Ridderskolen med søsken, foreldre og besteforeldre)

SOMMERSTENGT UKE 29 OG 30

Bilde fra en nissefest, hvor barna følger med fra vinduene.

Vi håper på et veldig godt barnehageår for små og store, og at vi kan få til et bra samarbeid på alle måter!